ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичникъ за литература, изкуство, наука и общественъ животъ

2 лева

Излиза два пжти въ месеца, освенъ презъ юлий и августъ. Ржкописи назадъ не се връщатъ. Всичко да се изпраща на адресъ: ул. „Оборище“ № 6 — Варна. Пощенска чекова смѣтка 7941.

Редакторъ БОРИСЪ ЧЕРНЕВЪ

Варна, 1 априлъ 1943—II

Годишенъ абонаментъ 50 лв., за чужбина 80 лв. Обявления по 10 лв. на кв. см., а въ хрониката 20 лв. на редъ. На настоятели специални отстжпки.

11

ИЗКУСТВОТО ВСѢКИ ДЕНЬ

ОТЪ НИКОЛАЙ ФОЛЪ

Културната история ни учи, че изкуството е цъвтѣло само въ ония периоди на човѣшкото развитие, въ които може да се говори за всеобщъ материаленъ и духовенъ разцвѣтъ. Изкуството на блестящата Елада, на могжщия Римъ или на лжчезарния Ренесансъ иде само да потвърди и изясни тѣсната връзка между художественото творчество и условията, при които хората на изкуството творятъ. И друго нѣщо: изкуството на тия три велики епохи потвърдява още една отъ разкрититѣ тайни въ живота на изкуствата — голѣмата зависимость на художницитѣ отъ силнитѣ на деня. Съ други думи господарского съсловие на даденъ исторически моментъ си създава свое изкуство по своя вкусъ, за своитѣ нужди и споредъ своята собствена идеология.

Изкуството на деветнадесети вѣкъ, което ние наследихме, не избѣгна тоя законъ. Напротивъ, изкуството презъ втората половина на деветнадесети вѣкъ започна да се приспособява къмъ вкуса на бързо изгрѣващото трето съсловие, което нѣмаше нито културни традиции, нито истински духовни нужди. Художницитѣ потърсиха нови ефектни форми и срѣдства, за да се понравятъ на тия набързо забогатѣли хора или пъкъ въ отчаянието си изпаднаха въ патологиченъ индивидуализъмъ, който утвърди въ изкуството началото „азъ така виждамъ“. Импресионизъмътъ, експресионизъмътъ, кубизъмътъ, дадаизъмътъ, футуризъмътъ — всички тия страстно защищавани и гръмогласно провъзгласявани школи бѣха само различни екцеси на една и сжща болесть: отвращение отъ новитѣ богаташи.

При условията за творчество, които деветнадесети вѣкъ предложи на художницитѣ, не можеше и да се говори за трайни и изискани форми въ изкуството. Цѣлиятъ животъ се съсрѣдоточи въ търговско-индустриалнитѣ центрове, чийто външенъ видъ стана изведнъжъ така отвратителенъ, че изящнитѣ линии и възвишенитѣ мисли всрѣдъ каменнитѣ арсенали изглеждаха чужди, отвлѣчени и дори малко нѣщо смѣшни.

Въ своитѣ знаменити лекции върху изкуството Ръскинъ рисуваше следната нерадостна картина на голѣмия градъ: „Милиарди души сж осждени да живѣятъ въ този лабиринтъ, всрѣдъ неговитѣ мрачни стени. Навредъ се простираръ безобразни улици съ здания, безъ никакъвъ стилъ, атмосфера, изпълнена съ вредни и вонящи изпарения, задименъ въздухъ отъ пушека на гигантскитѣ фабрични кумини. Въ тия градове, които представляватъ натрупани складове съ стоки, дето хората не живѣятъ, а работятъ, дето голѣмината на помѣщението е потрѣбна само за настаняване на машинитѣ, дето улицитѣ не служатъ като мѣсто за разходка на щастливи хора, а за канали, по които минава измжчена тълпа-народъ, — въ такива градове е невъзможна никаква архитектура, а въ душитѣ на тѣхнитѣ жители е немислимо дори желание за нѣкакво изящество. . .“

Така пишеше Ръскинъ, а Фриче бързаше да заключи: „Съвременната публика се отличава не само съ бързо промѣнливъ вкусъ, но и съ дълбоко извратенъ вкусъ“. Дори Рихардъ Вагнеръ презъ сжщия тоя мжчителенъ за художницитѣ деветнадесети вѣкъ не се поколебава да отсжди: „Изкуството стана срѣдство за печелене на пари, като служи за развлѣчение на сититѣ и праздни хора“.

* * *

Възпитание чрезъ изкуство е една деликатна задача. Изкуството е единъ съвършенъ инструментъ за моделиране на човѣшката душа. А знайно е, че колкото по-съвършенъ е инструментътъ, толкова по-сигурна трѣбва да бжде ржката, която ще си служи съ него.

Ето защо се говори така много за обществената отговорность на хората на изкуството, ето защо всички произведения на изкуството предизвикватъ обществото да се изказва върху тѣхъ въ критики по вестници и списания, въ диспути на публични събрания, дори при частни разговори. Върху всички по-значителни произведения на изкуството хората бързатъ да се изкажатъ, цѣли монографии се пишатъ за една картина, за една книга, за едно музикално произведение — върху една единствена драма „Хамлетъ“ на Шекспира, сж писани толкова книги, колкото не е броила цѣлата английска литература по времето на Елисавета Английска. Многобройни сж случаитѣ, когато една книга, картина или представление сж предизвикали истински смутове не само въ душитѣ на хората, но и на улицата. Не сж малко книгитѣ, които сж импулсирали младежитѣ къмъ велики и благородни дѣла, цѣли поколѣния сж отрасвали подъ влиянието на тоя или оня писатель, пригрѫщайки дълбоко неговитѣ идеи и настроения. Парадоксътъ на Оскаръ Уайлдъ, че животътъ подражава на изкуството, а не изкуството на живота, е въ сжщность една всѣкидневна мждрость.

И възрастния човѣкъ, и детето търпятъ всѣкидневно влиянието на изкуството. Хората по села и градове намиратъ при всичкитѣ си грижи залисии да се добератъ нѣкакъ до красотата, за да утолятъ естетичното си чувство, защото жаждата за красота е толкова естествена за човѣка въ всичкитѣ му стадии на развитие, колкото и всички други първични инстинкти. Днесъ, благодарение на широко разпространеното книгопечатане, особено пъкъ благодарение на голѣмитѣ тиражи на вестницитѣ, художествената литература, която намира достжпъ и въ подлистницитѣ, е редовна духовна храна на мнозинството отъ грамотнитѣ хора. Отъ друга страна радиото и грамофона разнасятъ своята машинна музика по всички кжтове на населенитѣ пунктове, а литографията и трицвѣтниятъ печатъ правятъ достжпни и за най-беднитѣ селски хижи произведенията на голѣмитѣ майстори на четката.

* * *

Отъ просвѣтителя се изисква голѣма подготовка, добросъвѣстность и енергия. Народниятъ учитель, като най-близъкъ до широкитѣ народни слоеве е първиятъ, а може би и последниятъ пионеръ въ това направление. Народниятъ учитель, осъзналъ своята голѣма и отговорна мисия да разкрие очитѣ на народа за вѣчната истина на красотата, трѣбва самъ да бжде добре подготвенъ, за да може целесъобразно да следва тоя толкова възвишенъ идеалъ.

* * *

Не е достатъчно да се доберемъ до истината на позитивното познание, защото знанието е нѣщо твърде земно, а при това и твърде относително. Единъ народъ придобива жизнена сила да се стреми къмъ края на вѣковетѣ само чрезъ истината на красотата и на доброто. Само голѣмитѣ идеи сж създавали народитѣ, стремежътъ къмъ едно по-високо сжществуване и по-висша правда сж движили човѣчеството напредъ, устремътъ къмъ възвишеното и прекрасното, като далеченъ и все пакъ постижимъ идеалъ, е затвърдявалъ едно племе на земната кора. Знанието ни е потрѣбно за днесъ, идеитѣ за утре, а красотата за вѣковетѣ!

Велика е, прочее, задачата на учителя, който ще се залови да приобщи народа къмъ изкуството. Преди всичко учительтъ ще трѣбва да обясни на нашия селянинъ, защо една народна шевица е по-хубава отъ емпримираната басма, защо единъ ржчно извѣзанъ ковьоръ е по-цененъ отъ нарисуванитѣ съ блажни бои мушами, изобразяващи Шильонския затворъ или Острова на мъртвитѣ... Запазването на народнитѣ пѣсни е сжщо единъ дългъ на интелигенцията, която живѣе близо до народа.

* * *

Днесъ въ зората на единъ новъ свѣтъ който се гради по бойнитѣ полета, ние имаме много по-голѣмо право да говоримъ за нуждитѣ на духа, отколкото преди петдесеть, сто и хиляда години. И тъкмо днесъ, подготвяйки утрешнитѣ граждани на една нова Европа, на една нова, велика и благоденствующа България, ние сме длъжни да се замислимъ върху въпроситѣ за възпитанието чрезъ изкуството, защото никое друго възпитателно срѣдство нѣма да ни доведе така сигурно къмъ поставенитѣ отъ времето задачи, както благородното, смисленото и даровитото изкуство. Нека приближимъ и децата и себе си къмъ изворитѣ на красотата, така нашитѣ дѣлници ще станатъ праздници на духа, нашитѣ мишци ще се насочатъ къмъ благородни и голѣми дѣла.

Защото истински, дълбоко истински сж думитѣ на Достоевски: „Красотата ще спаси свѣта!“

Горнитѣ откжси сж извадки отъ голѣмото есе на г. Фолъ, озаглавено „Възпитание чрезъ изкуството“.

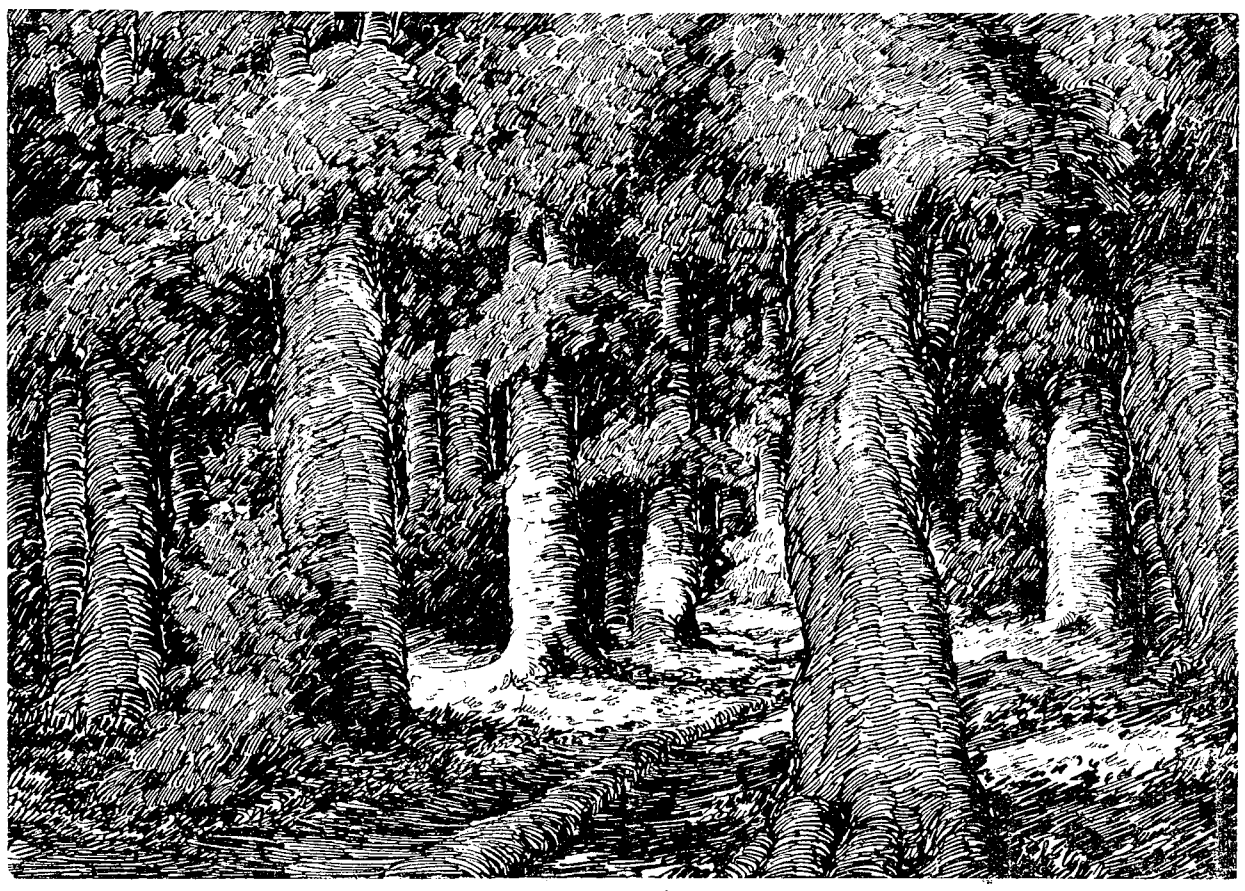

Н. Пиндиковъ — Гора

Дребосъцитѣ

Винаги когато се помисли върху несправедливата участь на писателитѣ отъ провинцията, спомняме си за дребосъчето отъ романа подъ сжщото име на Алфонсъ Доде, защото положението на главния герой въ този романъ е напълно сжщиятъ, каквото е това на писателитѣ отъ провинцията.

Да! Защото и дребосъчето е тъй талантливо и способно момче, каквито сж доста писатели отъ провинцията. Но то трѣбва да работи десеторно повече, отколкото другитѣ ученици, за да заслужи малко внимание отъ страна на учителя.

А причината за цѣлото това пренебрежение къмъ него отъ страна на ученици и учители се крие единственo въ това, че то е дошло въ голѣмия градъ отъ далечната провинция.

Не е ли сжщата история и съ писателитѣ отъ провинцията?

Нѣкои отъ тѣхъ може да сж много талантливи. Тѣхнитѣ произведения може да дишатъ чара на китна момина градина. Тѣ може да сж образецъ на непринудено и вдъхновено творчество, ала сърдцата на много редактори и писатели отъ столицата оставатъ студени. И защо? Защото авторитѣ на въпроснитѣ работи живѣятъ и творятъ всрѣдъ убийственитѣ несгоди на глухата провинция.

А на нея боговетѣ отъ Олимпъ гледатъ отъ високо и съ презрение, понеже за тѣхъ провинцията е синонимъ на духовна бедность, на назадничавость и пустота, а като че ли тия „богове“ довчера не сж били въ провинцията. . .

Крайно време е да се знае, че дребосъцитѣ - писатели отъ провинцията въ много случаи сж тъй вдъхновенни, талантливи и жизнени писатели, както и ония суетни горделивци отъ столицата, които щомъ поживѣятъ тамъ 3—4 години почватъ да се мислятъ за синове на слънцето.

Крайно време е да обикнемъ и скромнитѣ труженици въ полето на изкуството въ провинцията; да свалимъ шапка предъ тѣхния бистъръ талантъ, сизифовски усилия и нечовѣшка упоритость.

Крайно време е да скжсаме съ всички несъстоятелни предупреждения и да цениме писателитѣ споредъ таланта и вложения отъ тѣхъ трудъ за разработката му, защото има само два вида писатели: — добри и лоши.

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Молиме най-настоятелно нашитѣ абонати да издължатъ скромния абонаментъ отъ 50 лева. На неотчетенитѣ до 15 априлъ т. г. ще спремъ да изпращаме вестника.

Христо Миндовъ

Ресенскитѣ ябълкови градини

Единъ день топлиятъ вѣтъръ се прехвърли презъ планината и почна да друса дърветата. Тѣ бѣха, черни грозни, сѣкашъ изсъхнали, спѣха.

Дълго вѣтърътъ се въртѣ въ клонитѣ, шептѣ имъ, свири имъ, хортува имъ. Дърветата се размърдаха. Тѣ облѣкоха зеленитѣ си дрешки и тръгнаха въ полето. Топлиятъ вѣтъръ цѣлуваше напръщѣлитѣ пжпки и тѣ се разпукваха. Той имъ свирѣше съ дудуци и двоянки и дърветата се люлѣеха и вълнуваха, обзети отъ пролѣтната слънчева радость. Чашкитѣ на крушовитѣ дървета се напълниха съ черни ресници, отъ ябълковитѣ клони виснаха розови гирлянди. Лозитѣ пустнаха мустаци. Дърветата прималнѣха отъ радость. Хиляди дървета, облѣчени въ розово и бѣло, стояха въ полето като булки, готови за вѣнчило. Тѣ разливаха своя сладъкъ ароматъ и пролѣтни парфюми. Наоколо имъ тичаха хиляди пчели, надуваха зурли и свирѣха брачни пѣсни. Птичкитѣ препускаха въ простора и надаваха радостни викове, като сватбари. Единъ щъркелъ махаше съ крила. Малкитѣ фиданки се въртѣха край голѣмитѣ и тѣ играяха на булки. Леската се окичи съ мингуши и радостно затанцува. Дигна се и онова широко, синьо небе и плисна свѣтлината си надъ полето. Земята задъха топло, меко; снѣгътъ се стопи въ планината, потече вода, планината почна да дими и да пуши, почна да жълтѣе и да зеленѣе. Баиритѣ се напръскаха съ слънце. Шосето се простна въ равнината, бѣло, чистичко и меко. Дърветата слѣзоха отъ планината раззеленени. Ливадитѣ прострѣха шарени килими. Една птичка кацна върху цъвналата круша и зачуролика. Дотърча и друга. Тя трепкаше съ крила и се слагаше предъ пѣвеца, въртѣше се наокого му — пролѣтьта я караше да се люби. Чучулиги се дигнаха въ небето. Малки жълти цвѣтенца пламнаха въ полето като свѣщи. Свѣтътъ бѣше радостенъ и възбуденъ, всичко цъвтѣше. Ей, Господи, какъ можа да създадешъ толкова радость на земята!

Пролѣть. Пролѣть. Птичкитѣ се викатъ една друга. Врабцитѣ празднуватъ нѣкакъвъ веселъ, шуменъ праздникъ, подскачатъ по клонитѣ, перятъ се единъ срещу други. Накждето погледнешъ — все цъвнали дървета: бѣли, розови и зелени. Розови сж ябълковитѣ дървета, бѣли сж крушовитѣ, зелени сж горитѣ. Тия ясно-зелени гори сж пронизани отъ пролѣтното слънце; то изсипва върху имъ потоци свѣтлина. Старитѣ дървета разпущатъ клонитѣ си като безсмъртници и нѣщо си шушукатъ. Единъ букъ клати замислено глава — той е гордъ и непреклоненъ. Джбътъ гледа малкитѣ фиданки съ мждритѣ си стари очи и имъ се радва. Трепетликата цѣла трепти и се вълнува. Папратътъ удря широкитѣ си длани. Тревата е стихнала и кротува, смуче влага и тлъстѣе. Когато пролѣтниятъ вѣтъръ слѣзе въ равнината, тополитѣ го посрѣщнаха съ шепотъ и му се поклониха.

Пролѣть. Едно куче клявка въ зеленчуковитѣ градини. Глъжби се ниркатъ въ небето и правятъ въртележки. Лекъ димъ се носи отъ куминитѣ. Въ полето лежи нѣга, опиянение и слънчева забрава. Полето лежи разгърдено и се пече на слънце.

Ресенъ се гуши въ пазвата на планината. Чистичъкъ, кротъкъ, малъкъ, сякашъ кжщичкитѣ сж строени негде въ планината и смъкнати тукъ съ колесурки. Презъ него минава Голѣма — рѣка, прехвърлени съ мостчета презъ нея, наоколо тополи и градини. Отсреща е Прѣспанското езеро. До вчера то бѣше диво и бѣло и сякашъ бездушно — сѣнкитѣ на планината лежаха върху му. Сега е синьо и зелено, златно. Преди малко слънцето влѣзе въ водата и забрави златната си дреха — сега тя се носи по кроткитѣ трептяши води. Езерото прилича на огроменъ смарагдъ, залостенъ въ гънкитѣ на планината; на чиста бѣла кръвь, изтекла отъ снѣговетѣ; на сълзи, съ които планината плаче, обзета отъ пролѣтна радость.

Пролѣть. Пролѣть. Въ тоя часъ слънцето изгрѣва, птичкитѣ отдавна сж се събудили и пѣятъ, равнината трепва и дърветата зашумоляватъ. Клонитѣ сж пълни съ пжпки и нѣкаква вжтрешна сила ги кара да се пукатъ. Дърветата сж отрупани съ цвѣтъ, цѣлата равнина е пълна съ цъвнали дървета. Върху нѣжнитѣ млади листа пролѣтниятъ вѣтъръ свири топлитѣ си пѣсни, листата трептятъ на тънкитѣ си опашки. Вѣтърътъ тича между цъвналитѣ дървета и ги придумва да иматъ рожби. Той лудува отъ радость, развѣва булчинитѣ имъ вуали, пѣе имъ брачни пѣсни. Дърветата стоятъ учудени и смаяни, и току махатъ клони и подлагатъ цвѣтоветѣ си на слънце.

Пролѣть. Отъ прозорецътъ се показа едно ресенско момиче и викна на пролѣтьта да влѣзе. Пролѣтьта влѣзе, а заедно съ нея се вмъкна и пролѣтниятъ топълъ вѣтъръ. Слънцето и то надникна вжтре. Тогазъ очитѣ на ресенчето се напълниха съ свѣтлина и пролѣтьта го викна навънъ. То излѣзе. Овошкитѣ се смѣеха на двора.

— Донеси ми едно кафе, — рече бащата.

Той се вмъкна въ мазето и почна тамъ да рови; той ровѣше между старитѣ дъски и каци — ржцетѣ му бѣха обзети отъ радостно безпокойство. Не е лесно да се намѣри нѣщо въ тѣзи купища отъ стари изоставени нѣща, натрупани тамъ отъ години. Все пакъ, бащата трѣбва да намѣри малката копачка, той иска да копне тукъ и тамъ въ двора. Цвѣтята отдавна измушиха пръстьта и цъвтѣха, пъкъ и дърветата искаха грижи. Ала кжде е тази копачка?

— Бащата почна да се ядосва! — Така е то, когато човѣкъ не помни — Той разблъска всичко и накрая се сѣти, че бѣше я пъхналъ подъ гредата. Измъкна я оттамъ, излѣзе въ двора и почна да копае. Драго му бѣше да рови влаж-

Интименъ животъ и творчество у хората на изкуството

Грѣшно е да се мисли, че интимниятъ, дѣлничниятъ животъ на човѣка на изкуството трѣбва да се разглежда като нѣщо отдѣлно отъ неговото творчество. Едно такова разграничаване би озадачило твърде много публиката, защото явно е за всички, че творецътъ не може и не бива въ никакви случаи да бѫде откъсванъ отъ собствената си срѣда, отъ условията, при които води сѫществуванието си. Та нали неговитѣ художествени произведения сѫ продуктъ, преди всичко, на самия неговъ животъ. Ако би било иначе, то значи, че цѣлото творчество на такъвъ човѣкъ би било нѣщо измислица, би било нѣщо фалшиво, би било груба лъжа.

Проявитѣ на писателя въ частния му животъ сѫ отъ голѣмо значение при оформяване отношението на читателя къмъ самитѣ му творби.

Какво би значило единъ такъвъ писатель да пише за правда, за истина, за любовь, за протестъ срещу своеволията и нередноститѣ, за саможертва, а самия той, въ собствения си животъ, въ собствения си кржгъ, да върши найголѣми неправди, да бѫде зълъ, да бѫде егоистъ, да се подмазва и да става мостъ всѣкиму. Това наистина би било парадоксално.

А знае се, че примѣрътъ при всички случаи играе важна роля. И затова и учители, и родители, и писатели, и всички, които съзнаватъ, че носятъ на плещитѣ си отговорности, свързани съ сѫдбинитѣ на народъ и държава, и трѣбва да държатъ смѣтка за собствения си животъ и трѣбва да мѣрятъ деянията си съ аптекарски везни, защото само така народа би ги повѣрвалъ и би тръгналъ по стѫпкитѣ имъ.

Има нѣкои люде, които, когато се говори по тѣзи въпроси, обичатъ да привеждатъ за примѣръ Ботйова. Че въпрѣки живота, който е водилъ, той пакъ си остава най-голѣмия български писатель. Съ това тѣ се мѫчатъ да оправдаятъ лошитѣ привички на нѣкои такива творци, като по този начинъ несъзнателно поощряватъ такива хора къмъ неморални и неоправдани отъ нищо и никого постѫпки.

Но да се мисли така за Ботйова е много погрѣшно. Преди всичко, въ живота на голѣмия български лирикъ нѣма нищо компрометирующо. Всичкитѣ негови прояви, съ които нѣкои хора не сѫ съгласни, сѫ преди всичко проява на една луда глава. Може би нѣкога Ботйовъ да си е попийвалъ. Но той никога не е билъ загрубѣлъ пияница. Напротивъ, Ботйовъ е преживѣлъ единъ истински човѣшки животъ. Той писа за сиромаситѣ, за робитѣ, за хайдутитѣ изъ планината, за куршумитѣ, за гората, писа за българския народъ. И не стана ли той самъ хайдутинъ. Не грабна ли пушката и не отиде ли да освобождава поробеното си отечество. Не бѣше ли той найгордия, най-смѣлия български воевода. И не падна ли пронизанъ отъ вражески куршумъ. Кой следователно може да говори за отрицателности въ характера на великия борецъ и пѣвецъ, който цѣлъ се раздаваше на другаритѣ си хъшове въ Ромъния?

Когато става дума за алкохолизъма като отрицателно качество у хората на изкуството, трѣбва сѫщо така съ болка на сърцето да се съгласимъ. Разбира се става дума не за обикновеното посръбване, а за системното пиянство.

Затова никога и въ никакви случаи не бива да се поощрява пиянството у хората на изкуството, защото пиянството преди всичко убива човѣшкото у човѣка. А изкуството е най-висшата човѣшка проява.

Въ заключение ще кажемъ, че интимния животъ на творцитѣ въ изкуството винаги е представлявалъ интересъ за народнитѣ маси. Затова трѣбва да се внимава, сѫщитѣ тѣзи народни маси да не бѫдатъ обезвѣрявани. Народа винаги е искалъ да вършатъ водачитѣ му това, което и говорятъ. Никога не бива да се позволяватъ подмѣтания като: „Слушай го какво ти приказва, а недей гледа какво върши.“

Не може и нѣма право да говори за моралъ оня, който самъ е съ най-нисъкъ моралъ. Не може да говори за свѣтлина оня, който самъ пречи на слънчевитѣ лѫчи да милватъ земята и хората. Не може да говори за любовь оня, който самъ е изпълненъ съ злъчь, завистъ и умраза къмъ живитѣ сѫщества.

Животътъ на хората на изкуството трѣбва да служи, въ всѣко отношение, за примѣръ на простия, на неукия народъ. Това е тѣхната задача.

Всички тѣзи задължения на духовнитѣ творци сѫ важни, разбира се, повече за съвременницитѣ имъ, отколкото за следнитѣ поколѣния.

Славчо Ангеловъ

СТИХОТВОРЕНИЯ

ИМАНЯРИ

Гладътъ изпустали съ зѫбитѣ си остри,
годинитѣ гложди години наредъ,
а нощемъ заспивашъ на одъра прости
и злато сънувашъ, богатства безчетъ.

И чувашъ насъне гласътъ на земята,
която те кани съсъ кирка въ ржка,
да идешъ да риешъ дълбоко въ земята,
та скритото злато да бликне — рѣка.

И ставашъ. Небето се плиска полека,
звездитѣ искрѣятъ и птицитѣ спятъ,
селото почива и нощьта е мека,
и сякашъ на стража тополитѣ бдятъ.

И спирашъ въ мѣстото, насъне открито,
и кирка издигашъ, копаешъ безъ спиръ,
сърдцето е птиче, отъ радость опито.
да хвръкне желае на воля и миръ.

Но злато не бликва. . . Очитѣ тъмнѣятъ,
пепелянка бодва гърдитѣ съ езикъ,
и радость и сили гаснѣятъ, гаснѣятъ,
и сякашъ боленъ, жълтъ е твоятъ ликъ.

На изтокъ бледнѣе, нощьта си отхожда —
царица безтронна, съ увѣхнали вѣнци,
а мисъль жестока съ кинжалъ те пробожда,
че пакъ, иманярьо, те чакатъ беди. . .

Христо Бояджиевъ

ПРОЛѢТЕНЪ ГОСТЪ

Тръгни съсъ пролѣтния вѣтъръ
съ зелена радость въвъ очи,
ще те посрѣщнатъ днесъ полята
съ букетъ отъ пламнали лѫчи.

Тръгни и пий зелена свежесть
съсъ възторгътъ си и чистъ и простъ —
и съ погледъ влюбенъ и разнѣженъ
заслушай пѣещия косъ.

Въ предутринь нека те цѣлуне
дъхътъ на росенъ гороцвѣтъ,
и като славей въ лесъ затуленъ
запѣй си пѣснитѣ, поетъ,

Отъ топли устни, вижъ, замаенъ
цъвти събудениятъ лесъ,
и клонкитѣ му днесъ чертаятъ
единъ стоцвѣтенъ манифестъ.

Тръгни натамъ безъ скръбь въ душата
съсъ пѣсеньта на влюбенъ косъ —
ще те посрѣщнатъ, знай, полята
като отдавна чаканъ гостъ.

Валентинъ Вечеровъ

Оноре дьо Балзакъ — гений на художествената правда

(По случай 144 години отъ рождението му)

Художествената и обществена правда — ето живецътъ на реализъма, а Балзакъ е нейнъ виртуозъ. Той като единъ истински Наполеонъ въ литературата издигна художествената правда на оная висота, отъ която я пое съ замахъ и отворени шепи.

Балзакъ бѣше по убеждение роялистъ и консерваторъ отъ времето на реставрацията въ Франция, но неговиятъ реалистиченъ методъ да наблюдава и анализирва съ страсть и постоянство действителностьта и му даде всестранна и богата възможность да предаде въ напрѣченъ художественъ разрѣзъ цѣлото тогавашно общество съ оня пъстъръ букетъ отъ противоречия. Какъ можемъ да си обяснимъ гениалното му умѣние да извика на животъ като живи художествени типове една цѣла армия. „Човѣшката комедия“ на Балзака се състои отъ 92 романа (10.816 стр.). Това съ пълно право можемъ да наречемъ „Божествена комедия“ на прекраснитѣ перспективи на своя исторически дѣлъ. „Човѣшката комедия“ представлява единъ богатъ социаленъ спектъръ отъ типове, едни отъ тѣхъ ярки и крѣщящи, други убити и дѣлнични, не винаги дълбоко правдиви до последния жестъ и до последната кръпка на облѣклото си. За Балзакъ обаче правдивостьта не е била само въпросъ на гениално художествено умѣние, богата фантазия и наблюдение, но и въпросъ на дълбоко и трайно творческо убеждение. Ето какво пише той по тоя поводъ: „Интуицията ме е надарила съ способностьта да влизамъ напълно въ живота на другия човѣкъ, да се въплощавамъ напълно въ предмета на моето наблюдение, като оня дервишъ отъ „Хиляда и една нощь“, който е завладявалъ тѣлото и душата на хора, надъ които произнасялъ известна дума. Докато внимателно изслушвахъ тия хора, тѣхниятъ животъ ставаше напълно мой, азъ чувствувахъ какъ тѣхнитѣ дрипи се развѣватъ около моитѣ членове и тѣхнитѣ съдрани обувки шлепаха на нозетѣ ми. Тѣхнитѣ желания, тѣхнитѣ потрѣбности, цѣлото тѣхно сѫщество се вливаше въ моето сѫщество, както и моето въ тѣхното. Това бѣ състоянието на найживия сънь, какъвто може да си представи човѣкъ“.

Ясно е, че това не сѫ вече сухи теоритични формули. Това е преди всичко въпросъ на дълбоко изживѣна творческа страсть къмъ живота, устремъ къмъ обществената действителность съ цѣлиятъ лабиринтъ отъ отношения и противорѣчия, нѣщо като втори животъ въ живота на великия реалистъ. Творчеството му така взето не е нищо друго, освенъ единъ бѣсенъ Балзаковски щурмъ, съ който той превзе извѫтре тогавашната обществена действителность и ни я показа такава, каквато си е, безъ стилно земазване, безъ фалшъ и поза. И не случайно отъ неговитѣ произведения като отъ научнитѣ трудове на единъ истински „докторъ по социалнитѣ науки“, както самъ той се е наричалъ, основоположницитѣ на научната философия почерпиха повече знания за тогавашното общество, каквито не можаха да намѣрятъ въ трудоветѣ на който и да е другъ ученъ отъ онова време. Балзакъ не само е наблюдавалъ, но добре е схваналъ настроенията на съвременнитѣ нему обществени явления и ги е предалъ художествено въ своитѣ произведения. Страстьта къмъ паритѣ и печалбата — ето това е основната нищка, около която се върти действието въ романитѣ му. „Евгения Гранде“, „Гобсекъ)—„единъ гениаленъ скѫперникъ, натрупвачъ на пари): „Азъ съмъ достатъчно богатъ, за да купя съвѣстьта на ония, които управляватъ, като почнешъ отъ канцеларскитѣ служащи и свършишъ съ любовницитѣ: нима това не е власть. Въ „Селски свещеникъ“ чрезъ устата на инженеръ Жераръ, Балзакъ продължава: „По преди паритѣ не бѣха всичко, признаваше се нѣщо по-високо, нему се отдаваше предпочитание предъ тѣхъ. Имаше благороднически произходъ, (Балзакъ е единъ пропадащъ аристократъ б. м.). Сега законътъ приема паритѣ за общо мѣрило за осигуряване на политическа правоспособность“ и т. н.

А неговото изискване отъ книгата му „Тъмна афера“ да се даватъ „типизирани индивиди и индивидуализирани типове“ е била за времето си едно гениално откритие за литературата. По тоя поводъ Балзакъ казва въ сѫщата книга следното: „Идея, която е станала действуващо лице е по-достѫпна за разбиране.“ Типътъ е действуващо лице, което резюмира въ себе си характернитѣ черти на всички ония, които по вече или по-малко си приличатъ съ него.“

По тоя пѫть той съчетава и въ своята художествена практика единичното съ общото, реалистичното съ идейното.

Въ заключение можемъ да кажемъ, че ако Стендаль-другиятъ голѣмъ френски реалистъ ни даде тогавашната действителность въ нейното развитие, то Балзакъ ни я поднесе въ нейното пищно многообразие отъ типове и реалистични картини. Стендаль я предава въ надлъженъ художественъ разрѣзъ, а Балзакъ и на дълбочина и на ширина.

Романитѣ му сѫ истински „огледала, разнасяни по широкитѣ друмища на живота.“

Има много нѣща да научатъ отъ Балзакъ днешнитѣ писатели и тия, които отвръщатъ погледъ отъ действителностьта и ония, които обичатъ живота и правдата, а особено обществената правда, отъ която преди всичко зависи нашата човѣшка сѫдба.

Н. Д. Поповъ

Инициативи на Писателския съюзъ

Стилиянъ Чилингировъ преизбранъ за председатель на Писателския съюзъ. Нови литературни награди. Юбилейни литературни четения.

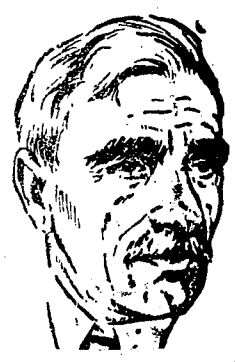

Стилиянъ Чилингировъ, единъ отъ най-дейнитѣ съвременни писатели въ полето на литературата и културно-обществения животъ на страната, е преизбранъ съ абсолютно болшинство за председатель на Писателския съюзъ

Писателскиятъ съюзъ въ последното си общо събрание е уредилъ още три литературни награди: на името на Василъ Друмевъ, на името на Алеко Константиновъ и на името на Пенчо Славейковъ.

Отъ наградата „Друмевъ“ ще се дава премия на най-хубаво написаното драматическо произведение, отъ наградата „Константиновъ“ — пѫтеписъ, а отъ наградата „Славейковъ“ — стихосбирка.

Създаването на фондове за литературни награди представлява единъ импулсъ за работа. Правилна и похвална е придобивката, която има нашата литература.

За да се ознаменува тридесетгодишнината на съюза, която е юбилейна, съюзътъ ще предприеме редица културни начинания. Като начало въ близки дни ще бѫдатъ уредени голѣми литературни четения въ София и провинцията, въ които ще взематъ участие писатели — членове на съюза.

Налага се на всички, които милѣятъ за процъвтяването на българската книга да направятъ всичко, за да задържатъ този интересъ и за въ бѫдеще.

Книгописъ

Въ редакцията се получиха следнитѣ нови книги:

Христо Миндовъ: Климентова земя, пѫтеписи, София, 1943, ц. 60 лв.

Петъръ Стѫповъ: Истинскиятъ победитель, героични разкази, № 3 на библиотека „Златоцвѣтъ“, София 1942, ц. 30 лв.

Цаню Томски: Нова пролѣть, стихове, Пловдивъ, 1942, ц. 5 лв.

Борисъ Марзохановъ: Освободена земя, стихотворения, София, 1943 ц. 40 л. доставя се отъ автора: с. Фотиново, момчилградско

Иванъ Мартиновъ: Мансардата, романъ, София, 1942, ц. 40 лв.

Вестала Тимчева: На портата, разкази, София, 1941, ц. 40 лв.

Бончо х. Боневъ: Пѫтници, разкази, София, 1942, ц. 70 лв.

Димо Сяровъ: Очитѣ на България, военни разкази, София, 1943, ц. 25 л. издание на Хемусъ

Димо Сяровъ: за тебе, Бѣло море!, пѫтеписи и спомени, софия, 1943, ц. 25 лв. издание на Хемусъ

Черната лисица, източни народни приказки, преразказани отъ Георги Жечевъ София, 1943, ц. 30 лв.

Нашата пощенска чекова смѣтка има № 7941

ната рохкава земя.

Дъщеря му дойде съ кафето.

— Защо се смѣешъ? — пита бащата.

— Ами. . . че. . . весело ми е, тате.

— Весело, весело! . . Я вземи чашата да не се счупи.

— Какво да сготвимъ?—пита дъщерята.

— Какво ли?. . . каквото искате.

— Ти все така, пъкъ сетне се сърдишъ, тате, — казва дъщерята.

— Не, днесъ той не иска да се сърди. Може би утре. Тогава ще каже на дъщеря си за очитѣ. Ще ѝ каже и за усмивкитѣ. И за това, че гледа момчетата. Ха, не обичамъ такива нѣща! Много се заглеждашъ въ съседа. Дали пъкъ не го люби? — мисли си бащата. — Хайде, че пъкъ може ли толкова малка! . . Да, но гласътъ ѝ вече не е детски. Има нѣщо сладко въ този гласъ, което упоява. Хай да се невиди — и една нотка тамъ дразни сърдцето! . . — Не съмъ ли хубава? — казва нейната усмивка. — Искамъ да любя! — казватъ очитѣ ѝ. — Ей, човѣче, я внимавай за момичето, че знамъ ли! Животътъ е страшно нѣщо, пъкъ момичето е неопитно. Внимание ти казвамъ! Не ми харесватъ тия свѣтлинки, които горятъ въ очитѣ на момичето. Внимание!

Ала скоро бащата забравя всичко и го обзиматъ други мисли. Значи, момичето се оженило вече, а той се е наредилъ около младитѣ — побѣлѣлъ, чистичъкъ и спретнатъ старецъ—пуши цигара и друса на колѣното си малка рожба. Такава една прелесть, значи.

Той изчисти ржцетѣ си, облѣче палтото си. Вече е обѣдъ — може да си дръпне и една ракия.

Излѣзе. Насреща му излая едно кларне като пуякъ. Бумнаха тумбалета. Запѣха сладко цигулки; — гласоветѣ имъ идѣха отъ дълбочината на вѣковетѣ, защото свирѣха стари пѣсни. Развикаха се люде съ кривнати шапки. Хората полудѣха да се женятъ. Пролѣтьта напълни сърдцата имъ съ вино. Момичетата напръщѣха отъ здраве, странитѣ имъ се зачервиха като ябълки. Сърдцата на момчетата тупкаха отъ младость. Пролѣть, пролѣть, сега му е времето да се женимъ! Сега му е времето да се булчимъ! . . Старитѣ се разтичаха нагоре-надолу, весели и щастливи, смѣеха се и бърборѣха, и стискаха ржцетѣ си. — Ей, бързайте, младостьта е като вино: не го гледай че спи въ бъчвитѣ — лудо е, хора! Нека младитѣ да се женятъ! Нека дасе булчатъ! Хайде, хопа, иха, уха! — тръгнаха за цигулари.

Намѣриха единъ манго, казаха му: — Хайде, манго, вземай кемането, ще правиме сватба! . . Манго се ухили: — Добре, бе бащице, добре бе джанъмъ; щомъ е сватба — ще има и за манга вино, жито, брашно и нѣкоя скѫсана антерия! . . Той взе кемането, метна се на магарето, помъкна и циганката съ шаренитѣ шалвари. Клепукъ-клепукъ, тръгнаха на сватба въ Ресенъ. Магарето върви подъ товара си, клати глава и сякашъ дума на шосето: — Иии, хичъ не ми се върви, пиле, хичъ не ми се върви, пъкъ ти си се проточило въ полето! . . И на манга не му се вървѣше - пролѣтниятъ мързелъ го натискаше по рамената. Протегна се, прозина се, и тукъ се срина подъ една круша: — Хъррр. . . пуфъ! . .

Крушата ронѣше бѣли цвѣтове върху му.

Пролѣть.

Пролѣтьта мина, дойде лѣто. Мина лѣто, дойде и топла есень. Нѣкаква майчина умора легна върху претоварениятѣ съ плодъ дървета. Ябълкитѣ се зачервиха — сочни, крехки, съ червени рѣзчици по коритѣ, напръщѣха. Крушитѣ натежаха, налѣха се, пожълтѣха и виснаха надолу—опашкитѣ имъ едва ги удържатъ на дървото. Орѣховитѣ зелени ризи се пукаха узрѣли, и орѣхитѣ почнаха да капятъ на земята. Клонитѣ на дърветата натежаха отъ плодъ — туриха имъ пърти да ги подпираатъ. Умора. Дърветата се привеждатъ до земята и не шаватъ. Ябълкитѣ се гушкатъ въ листака и кротуватъ; тѣ се наливатъ съ слънце и сокъ, и тупкатъ на земята. Единъ шопаръ се мушна подъ клонитѣ, завъртѣ опашка и лакомо захрупка. Паяджини се окачиха по клонитѣ. Селянитѣ хвърлятъ зърно въ браздитѣ, земята го прикѫтва, за да го топли презъ цѣлата зима. Стихнала е равнината и едва диша, слънцето шурти уморено. Планината дъха топла есень, храститѣ се зачервиха, пожълтѣха. Листата на смрадликата станаха огнено червени, сякашъ горѣха. Мъглитѣ пълзѣха по високитѣ мѣста на планината, като влѣчуги. Есеньта ходѣше изъ планината, и нейната угасваща, слънчева усмивка падаше върху смълчанитѣ дървета. Планинитѣ стояха наоколо, невесели и нерадостни, и се канѣха да заспятъ. Сърдцата на людетѣ се напълниха съ ранна, топла есень.

Пада вечерь. Небето е гѫсто-червено, сякашъ нейде има пожаръ. Не е пожаръ, а луната се кани да изгрѣе. Опияняющата, топла вечерь ляга въ равнината. Мълвежъ. Щурци търкатъ. Звънежъ. Звъни земята. Тя е суха, чака дъждъ, звъни и се пука. Тихъ вечеренъ мълвежъ се носи въ равнината, и деньтъ си отива уморенъ отъ много топла радость.

Бератъ ябълкитѣ. Освободенитѣ клони се изправятъ и стоятъ като осиротѣли. Скрибуцатъ коли, натоварени съ плодъ. Нѣкѫде брулятъ орѣхи съ пръчъ. Въ колитѣ се возятъ млади майки, съ малки рожби на гърдитѣ — децата скимтятъ и бозкатъ. Майкитѣ се навеждатъ надъ децата си, тѣ пущатъ зурлички и се усмихватъ. По пѫтищата вървятъ жени съ задѣвки на гърба, въ задѣвкитѣ дечинки. Плодъ. Пълнитѣ ржчички на децата стърчатъ навънъ, малкитѣ токмачета стискатъ круша. Устата мърдатъ, децата гледатъ разсѣяно равнината и си гризкатъ. Поголѣмкитѣ тичатъ боси, джебоветѣ имъ сѫ пълни съ орѣхи и круши. Де бре, деца ресенчета, де бре българчета!

Въ такава вечерь молитвата сама дохожда на устата, душата се напълня съ топлина и цѣлиятъ свѣтъ се приближава и става близъкъ.

Градътъ се гушва въ пазвитѣ на планината и заспива.

Христо Миндовъ*)

*) Изъ токущо излѣзлата отъ печатъ нова книга съ пѫтеписи „Климентова земя“, издание на автора.

Създателтъ на Рибния букваръ

На 21 мартъ се навършиха 72 години отъ трагичната смъртъ на единъ отъ най-голѣмитѣ български книжовници и благодетели д-ръ Петъръ Беронъ. Седемдесеть и две години ни дѣлятъ отъ оня день, когато угасна завинаги единъ неуморимъ труженикъ за нашето възраждане.

Съ своя Рибенъ букваръ „Букваръ съ различни поучения", издаденъ презъ 1824 година въ Брашовъ, д-ръ Петъръ Беронъ внася въ училищата новъ духъ и ново съдържание. Вмѣсто механическото четене на църковни книги и молитви, дава се ново свѣтско образование, въ което сѫ застѫпени предимно реални познания. Съ това Беронъ спомогналъ часъ по-скоро да се премахне килийното учение. Вмѣсто на църковно-славянски езикъ, на какъвто сѫ били написани почти всички книги до Берона, букварътъ е билъ написанъ на чистъ говоримъ български езикъ. Беронъ туря въ основата на книжовния ни езикъ източното българско наречие, на което пишатъ всички книжовници следъ него. Съ своя букваръ той внася преобразования и въ начина на обучението. Той препоржва взаимоучителната (Беллаканстерова метода) на обучение, именно по-силни и напреднали ученици да обучаватъ по-слаби и новопостѫпили. Рибниятъ букваръ има и друго голѣмо значение. Чрезъ него П. Беронъ проповѣдва идеитѣ за българско народно училище, за отношение на учитель къмъ ученици, за обучението, което трѣбва да се нагажда съобразно съ силата и развитието на децата. Пръвъ той обръща внимание на девическото образование, като съветва да се отварятъ, покрай училищата за момчета, и такива за девици, и то безъ разлика на вѣра и народность. По съдържание, идеи, методъ и по своя напредничавъ духъ букварътъ на Берона е изпреварилъ съ нѣколко десетки години развитието на образованието не само у насъ, но и у съседнитѣ народи. Съ своитѣ нови възгледи и прозрения Беронъ се издигна надъ мнозина тогавашни наши педагози и съставители на буквари.

Беронъ е личность съ широко образование и всестраненъ наученъ интересъ. Владѣялъ е седемь езици: старогръцки, новогръцки, латински, френски, нѣмски, ромънски и руски. Той е писалъ въ областьта на метеорологията, физиката, химията, астрономията и философията. Отъ научнитѣ му трудове най-известни сѫ: „Потопътъ и животътъ на растенията", „Метеорологически атласъ", „Небесната физика", „Система на атмосферологията", „Славянска филология" и други. Научната стойность на тѣзи съчинения не е още изтъкната отъ учени и специалисти.

Любовьта му къмъ България най-добре проличава въ думитѣ му къмъ неговитѣ близки: „Крайно злочесть ще умра, ако видя преди това, че България е лишена отъ тоя малъкъ подаръкъ".

Заслугитѣ на Берона за нашето възраждане не се дължатъ на научнитѣ му трудове, а на реформитѣ, които е внесълъ въ българската просвѣта и книжнина съ своя Рибенъ букваръ, на грижитѣ, които е полагалъ за създаване и преуспѣване на българскитѣ училища и най-после на пожертвуванията и благодеянията, които е направилъ за тѣхъ.

Райко Ц. Кожухаровъ

Кой бѣше знаменосецътъ на Ботйовата чета

По поводъ романа „Знаменосецътъ" на Петъръ Стѫповъ

Всички народи, изживѣли дни на робия и гнетъ, иматъ свои борци за свобода, които, презрѣли личното добруване, прегърнали несгодитѣ и страданията на народа си, изгаряха на жертвенитѣ клади или пъкъ увисваха на бесилото.

И нашиятъ малъкъ народъ, преживѣлъ тежко двойно робство, има сѫщо така свои борци за свобода и правда. Единъ отъ тия синове на нашата хубава земя, поелъ тежкия харамийски пѫть на изгнаничество, вдигналъ пестникъ срещу вѣковния врагъ е Никола Симовъ — Куруто, знаменосецътъ на Ботйовата чета.

Никола Симовъ — Куруто е роденъ въ гр. Търговище къмъ 1845 г., синъ на бедни родители, той не е можалъ да добие никакво образование, защото въ килийното училище въ града, което било открито къмъ 1850 г., сѫ се учили децата на заможнитѣ граждани.

Буйно и лудо сѫ минали детскитѣ и юношески години на бѫдещия знаменосецъ. Надъханъ и закърменъ съ свободолюбиви идеи, слушалъ съ унесъ и внимание за работитѣ оттатъкъ Дунава и за четата на Хаджи Димитра, у малкия Никола се заражда идеята за борба и свобода.

Духовното състояние на гр. Търговище къмъ половината на XVIII вѣкъ е било на завидна висота. Тукъ презъ 1863 г. е учитель голѣмиятъ нашъ народенъ просвѣтитель и деецъ Петко Р. Славейковъ. Наредъ съ учителската дейность, Славейковъ е започналъ да издава и хумористичния в-къ „Гайда", печатанъ въ Цариградъ, който е билъ насоченъ противъ гръцката патриаршия. Като учители по това време въ града сѫ били Георги Живковъ—по-после министъръ на Народното просвѣщение, Спирдонъ Грамадовъ, Христо Н. Самсаровъ, Иванъ Молловъ, Сава Катрафиловъ и други.

На 1872 г., презъ м. януарий, въ града е билъ основанъ таенъ революционенъ комитетъ отъ Ангелъ Кънчевъ. Тукъ единъ отъ първитѣ радетели и сподвижници е вече Никола Симовъ — Куруто. Все по това време градътъ Търговище е билъ спохожданъ отъ Панайотъ Воловъ, покрай учителската работа, е приканвалъ народа за борба и бунтъ.

Въ 1873 г. на пѫть за Добричъ, между селата Акъ Гедикъ и Таушанъ Козлуджа става обиръ. Стефанъ Търновеца, богатъ златарь и часовникарь, бива обранъ. Като авторъ на тоя обиръ чорбаджиитѣ и турцитѣ посочватъ Куруто. Хванатъ и окованъ въ вериги, Куруто бива отведенъ въ русенския затворъ. Тукъ той попада въ срѣда, която разпалва още повече свободолюбивитѣ му идеи, и когато чува за свободния животъ въ Влашко, пожелава тамъ да избѣга. Единъ день на сѫщата година той избѣгва и се отзовава въ Манкалия. Тамъ прави опитъ да убие каймакамина, като го ранява. Следъ това избѣгва въ Черна вода на Дунава. Отъ тукъ той преминава Дунава и се отзовава въ Браила. Тукъ той се запознава съ Странджата и дѣдо Желю, отъ които научава за обесването на Левски. Отъ тукъ той отива въ Букурещъ, гдето намира печатницата на Любенъ Каравелова и се запознава съ Ботйова.

Но точно какво е работилъ Куруто и где се е движилъ отъ 1873 до 1876 година не се знае. Вѣроятно ще да се е движилъ всрѣдъ оная срѣда, която е решавала сѫдбата на свидното ни отечество. Благодарение на своитѣ лични запознанства и на будно стоящия духъ, факта, че Куруто билъ избранъ за свещенната мисия на Ботйовата чета да бѫде знаменосецъ, ни навеждатъ на мисълта, че Куруто не ще да е билъ такъвъ, какъвто го рисуватъ неговитѣ стари съграждани. Дори той е билъ единъ отъ сѫдиитѣ на другарския сѫдъ на четата.

И пророческитѣ слова на неповторимия Ботйовъ: „Куру, земи това знаме, цѣлуни го и съ него умри!" — се сбѫдватъ въ началнитѣ дни. Въ свещената борба на Милинъ камъкъ той бива убитъ — ст. стиль 18 май 1876 г. За смъртьта на Куруто има нѣколко твърдения отъ негови другари и съвременници. Захари Стояновъ въ своята книга „Хр. Ботйовъ — опитъ за биография" бележи: „Байрактарьтъ Куруто билъ ударенъ отъ куршумъ въ корема, падналъ на мѣстото и извикалъ. Тая загуба повлияла на Ботйовата поетическа душа твърде силно. Той далъ заповѣдь да отковатъ вече знамето, казалъ, че отъ него нѣма вече нужда. Едно сливналийче (Димитъръ Стефановъ — Казака), го снѣло и го запасало на кръста си." — стр. 456. Никола Ив. Кючуковъ, другарь на Куруто, въ своитѣ „Записки" пише: „Куруто и той бѣше зле раненъ. Куршумътъ преминалъ презъ лакъта до рамото излѣзълъ къмъ врата му и отворилъ твърде голѣма рана", — стр. 100. Никола Т. Обретеновъ въ книгата си „Спомени за българскитѣ възстания" — уводъ и редакция на проф. М. Арнаудовъ, пише: „Когато знаменосецътъ Куруто падна убитъ, Ботйовъ предаде знамето на едно сливналийче, което се намираше до него". Уповавайки се на горнитѣ данни, вѣроятно Куруто и другитѣ ранени сѫ умрѣли отъ ранитѣ си. Но тукъ се идва до недоразумение — Иваница Данчевъ (Ботйовъ четникъ), е написалъ на оригиналния портретъ на Куруто, че „е изгорѣла на Веслецъ, заедно съ четника Георги Матевъ отъ Свищовъ въ колибата на Дели-Балта". Това твърдение на Иванъ Данчевъ е малко недопустимо, защото знаейки, че Куруто, тежко раненъ не може да се промъкне чакъ до Веслецъ, но както и да е, той посвети живота си за свободата на отечеството си.

Миналата година познатиятъ и плодовитъ писатель Петъръ Стѫповъ издаде голѣмия свой романъ „Знаменосецътъ", въ който сѫ описани живота, дѣлата и смъртьта на знаменосецътъ на Ботйовата чета Никола Симовъ — Куруто. Не ми е думата да ругая тоя хубавъ трудъ на Стѫпова — искамъ да подчертая едно, че той съ любовь и много трудо е дарилъ честномислящия български читатель съ единъ трудъ, който хвърля ярка свѣтлина върху дѣлата на храбрецитѣ отъ барутнитѣ дни на 1876 г. И ако има нѣщо, за което трѣбва да му благодаримъ, то е, че той извади отъ забвението една личность, която все по-мощно се откроява въ сърдцата на новитѣ поколѣния и която загина като своя воевода за свободата на отечеството си. Съ тия мисли азъ искамъ да посоча, както въ първитѣ си доводи, че знаменосецътъ на Ботйовата чета е Никола Симовъ — Куруто.

Но отъ родолюбие или отъ нѣщо друго, но преди година-две въ в-къ „Миръ" се появи една статия, въ която се изтъкваше, какво, че знаменосецътъ на Ботйовата чета е билъ Димитъръ Стефановъ—Казака отъ Сливенъ. Читательтъ самъ ще заключи, че знаменосецътъ на четата е Куруто. А колкото за това, че „едно сливналийче го запасало на кръста си", това не може да даде поводъ да се мисли за знаменосецътъ.

Никола Симовъ—Куруто загина за величието на свидната си бащиния. Отъ смъртьта на двестата храбреци се откри широкия друмъ за велика България. Ние трѣбва достойно да оценимъ тѣхния безсмъртенъ подвигъ!

Стефанъ Великовъ

КНИЖАРНИЦА
СТЕФАНЪ ВАСИЛЕВЪ
ВАРНА
Учебници и прочитни книги отъ всички издателства, канцеларски и училищни потрѣби
Речници и ржководства за чужди езици
ИЗРАБОТКА НА ВСИЧКИ ВИДОВЕ ПОДВЪРЗИИ

ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВЪ
ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРА
Одобрена и препоржчана отъ М-то на нар. просвѣщение съ № 347, отъ 30. I. т. г.
КНИГА I. СТАРА БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА — отъ Св. св. Кирилъ и Методий до Отецъ Паисий,
КНИГА II. НОВА БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА — отъ Отецъ Паисий до освобождението
КНИГА III. НАЙ-НОВА БЪЛГАРСКА ЛИТЕРАТУРА отъ освобождението до наши дни -- подъ печатъ.
Съ много портрети отъ художника Борисъ Ангелушевъ
Издава „ХЕМУСЪ" — София, ул. Солунъ 2
и всички голѣми книжарници

КРИТИКА

НЕПОВТОРИМОТО, пѫтеписи отъ Анна Каменова София, цена 60 лв. стр. 204, издание на Хемусъ.

Съ романитѣ си „Харитинииятъ грѣхъ", „Градътъ е сѫщиятъ" и „Петь момичета" писателката Анна Каменова оформи своя литературенъ профилъ. Нейниятъ писателски талантъ бѣ подчертанъ ясно и категорично, обаче нейното творческо развитие ни обещава още по-сочни плодове.

Новата книга, която ни поднася писателката Каменова, като издание на издателство Хемусъ, единствено въ тия тежки времена съ особени грижи за българската художествена литература, съдържа пѫтеписитѣ, часть отъ които бѣха печатани въ литературнитѣ ни издания. Този родъ белетристически произведения, презъ последнитѣ години, получи особено широко мѣсто въ нашата литература. И всѣки единъ отъ авторитѣ внася своето лично отношение както къмъ стилътъ на литературната форма, тъй и къмъ сюжетитѣ. И ето низътъ отъ грижливо написанитѣ, съ цвѣтистъ поетически стилъ, пѫтеписи на писателката Каменова, разкриватъ чаровнитѣ красоти на Родопитѣ, на свещенната българска рѣка Дунавъ, на родното Черно море, на хайдушкия Балканъ, тихата сега, но съ бурно минало Копривщица, на южнитѣ предѣли — островитѣ на Бѣло море, Охрида синь, та най-сетне за изгледитѣ на малката ни, но богата земя отъ висинитѣ съ крилата на стоманенатa птица. И колко радость, колко животъ, колко поезия сѫ заключени въ рамкитѣ на всѣки пѫтеписъ! Колко много възторгъ и възхищение събуждатъ въ душитѣ на всѣки, който прелисти тази книга — моменти, които наистина сѫ неповторими. И съ право книгата остава „Неповторимото" за всѣки единъ отъ насъ неписателитѣ, които търсимъ оплождане на душата си въ храма на нашата литературна съкровищница.

КЛИМЕНТОВА ЗЕМЯ, пѫтеписи отъ Христо Миндовъ, София, цена 60 лева, стр. 230, издание на автора.

И съ новата си книга пѫтеписи „Климентова земя" писательтъ Христо Миндовъ си остава единъ отъ най-добритѣ наши майстори на пѫтеписа. Той създава новъ етапъ въ развитието на този литературенъ видъ въ нашата художествена литература. За това на писателя спомагатъ неговиятъ свежъ поетически талантъ и здравата художествена мѣрка за стилъ, езикъ, композиция, форма, съдържание, както и безграничната му любовь къмъ родната земя.

Наистина пѫтеписитѣ сѫ писани просто. Истинското изкуство е винаги само просто и скромно. Роденъ поетъ, упоенъ отъ любовьта си къмъ родната земя, въ своитѣ пѫтеписи подчертаватъ тѣсната духовна връзка между земя и родина отъ една страна и родина и народъ отъ друга. Чувствата му къмъ родната земя сѫ толкова чисти и искренни, топли и сърдечни, че когата започне да ни въвежда въ нѣкой новъ свои пѫтеписъ, той дори не знае колко ще ни разказва и до кога ще трае обаянието на душата ни. Както въ книгата „Топлиятъ вѣтъръ задуха", така и въ новата си книга пѫтеписи „Климентова земя" Миндовъ ни дава съвършено поетическо творчество. То е тежъкъ плодъ на изживѣлицитѣ на самия поетъ, събрани съ шепа отъ живия животъ, който е неговата свещенна страсть. Той знае на що да спрѣ своето художническо око.

Горенъ отъ южното слънце, оцъклено на ведрото родно небе, мокренъ отъ дъждове, плисканъ отъ гѫсти мѫгли, Миндовъ обхожда стѫпка по стѫпка планинитѣ и равнинитѣ на македонската земя. И своятъ миръ отъ спомени и впечатления той възсъздава съ рѣдко майсторство въ прекрасни пѫтеписи. И ако ние наистина имаме истински и пълненъ образъ на Македония въ нашата художествена литература, ние имаме за какво да благодаримъ на Миндова. Безспорно е, че ако македонската земя иска да бѫде македонска — дадена въ нейния пълнокръвенъ образъ въ нашата художествена литература, нуждно е тя да създаде своя поетъ, а той е именно този поетъ — пѣвецъ на македонската многоизстрадала земя.

Вѣрно е, че никога не съмъ билъ на Шаръ, Бабуна, Пелистеръ, Галичица, Суха гора, Караджица и т. н., въ прилепското равно поле, въ ресенскитѣ ябълкови градини, въ свещения градъ Охридъ и на смълчания брѣгъ на синьото езеро, на Тасосъ и въ тракийската равнина, но следъ като прочетохъ прекраснитѣ пѫтеписи на Миндова, азъ вече мога да твърдя, че тази земя ми е позната напълно: всѣки храстъ, всѣка долчинка, всѣка равнина, всѣки камъкъ ми сѫ родни, близки, говорятъ ми на чистъ български езикъ. Лъхътъ на маковитѣ полета ме упойва, златнитѣ класове, тежкитѣ и сладки плодове пълнятъ душата съ благодарность и радость и ме каратъ да викна съ пъленъ гласъ до възбогъ: „Господи, направи да остана въ тази земя!" Ведно съ поета преброждамъ съ радость и пълна обичь описанитѣ отъ него планини, равнини, градове, мѣста — богатствата и красотитѣ на македонската земя.

Христо Миндовъ е истински поетъ на македонската земя, защото той ни дава пълния образъ на македонската земя въ своитѣ прекрасни пѫтеписи „Климентова земя", която книга не трѣбва да липсва отъ ничия българска библиотека.

Димитъръ Добревъ

ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ

Двуседмичникъ за литература, изкуство, наука и обществен животъ

Всичко да се изпраща на адресъ: ЛИТЕРАТУРНИ НОВИНИ, ул. Оборище, № 6— Варна. Суми чрезъ пощенска чекова смѣтка 7941

брой 2 лева

Къмъ небето или къмъ земята

Старъ въпросъ, надъ решението на който сж изразходвани много мисли и енергия. И вѣчно младъ, защото стои предъ всѣко поколѣние.

Ние идемъ отъ земята, раждаме се на нея, хранимъ се съ нейнитѣ плодове, живѣемъ върху нея и когато свършимъ земния си пжть, пакъ въ нея отиваме, за да отстжпимъ мѣсто на бжднитѣ поколѣния. Ние не можемъ да се откжснемъ отъ земята, защото въ нея сж коренитѣ ни. Но надъ насъ има небе и ние се стремимъ къмъ него, повече или по-малко. И въ различнитѣ времена този устремъ нагоре къмъ висинитѣ е билъ различно силенъ. На него дължатъ часть отъ произхода си религиитѣ, философскитѣ системи и идеи, великитѣ културни постижения на духа.

Отдѣлни личности и отдѣлни народи изпадатъ въ своето историческо развитие подъ знака н а г о р е или н а д о л у-къмъ небето или къмъ земята. Напримѣръ Римската империя следъ като завоюва тогавашния свѣтъ, забрави небето и се насочи къмъ сладоститѣ на земята. Изобилието и завоеванията родиха разкоша, оргиитѣ, безпжтния животъ, борби и падения. И Римската империя грохна. Християнството издигна стрелката къмъ небето и отрече земното. Устремътъ му е отразенъ въ дивни геройства на самоотречения, на жертвуване за спасение на душитѣ, въ заостренитѣ готически храмове и др. Но коренитѣ на човѣчеството не можаха да бждатъ скжсани.

И днесъ у всѣки човѣкъ и у всѣки народъ се борятъ двете насоки: надолу и нагоре. Затова и въпросътъ: „на кжде?“ стои все така палящъ предъ всѣки индивидъ. На кжде наистина?

Земята е хубава. Райски кжтове има по нея. Нима можемъ да се отречемъ отъ нейнитѣ плодове, радости и велелепия? Но ние не сме само животни. Ние притежаваме души, които ламтятъ за свѣтлина, за духовни радости, за културни ценности, за висши добродетели и удоволствия. Нима трѣбва да убиемъ това божествено начало у насъ, за да се отдадемъ само на пиршества и нисши тѣлесни наслади? Не, това не трѣбва да стане. Затова нито само къмъ земята, нито само къмъ небето, а къмъ едното и къмъ другото едновременно и хармонично.

Надолу къмъ земята, за да я обработимъ най-добре, да извлѣчемъ отъ нея най-многото, което може да ни даде, за да има за всички люде и хлѣбъ, и облѣкло, и жилище. Все надолу, къмъ низинитѣ на обществото, за да откриемъ бедностьта и я изгонимъ; за да видимъ злинитѣ и ги отстранимъ; за да подкрепимъ слабитѣ, и излѣкуваме болнитѣ и за да поразимъ лошото.

И следъ това съ дружни сили нагоре. Нагоре къмъ постиженията на наукитѣ. Нагоре къмъ литература, изкуство и театъръ. Нагоре къмъ голѣмитѣ идеи на великитѣ човѣци къмъ къмъ правото и справедливостьта, мирътъ и труженичеството, съ една дума къмъ Бога — къмъ небето.

И къмъ земята и къмъ небето, защото сме хора, но трѣбва да бждемъ и човѣци.

Александъръ М. Герасковъ

КУЛТУРА И МОРАЛЪ

Преди десеть години прочутата швейцарска шоколадна фабрика „Сушардъ“ отпразднува своята стогодишнина. Сто години производство на шоколадъ въ Швейцария.

Представете си какво е била България по това време, когато се е създала тази фабрика? Една турска провинция, безъ каквато и да било индустрия, безъ каквато и да било не само материална, но и духовна култура. А по това време Парижъ строеше своята Айфелова кула и имаше историческитѣ си дворци, а Виена своя Пратеръ и своитѣ валсове!

И ако е вѣрно, че културата е съвокупность отъ постижения въ всички области на материалния и духовенъ животъ, то трѣбва да се съгласимъ, че въ България по онова време, както материалната, така и духовната култура сж били при нула градуса!

Когато на западъ културата процъвтяваше, въ България времето се мереше още съ копраля.

Когато въ чужбина имаше опери, прочути художници и музиканти, у насъ зурлата, кавала и гждулката сж били най-съвършената музика, а зографитѣ най-голѣмитѣ художници.

И не е могло другояче и да бжде. Духовната култура винаги се е обуславяла отъ материалната такава, а тази се е доразвивала и усъвършенствувала отъ първата.

Ние българитѣ не че не сме имали култура и че късно сме се развили въ културно отношение. Не! Ние сме имали една отъ най-старитѣ самобитни култури въ Европа следъ залѣза на Еладската и Римската.

Достатъчно е само единъ погледъ да се хвърли върху епохата на Симеона, за да се разбере какво сме изгубили съ робството си. Друга би била днесъ сждбата ни, ако не бѣше ни сполетѣло последното. Ако тази самобитна национална култура бѣше следвала спокойния ходъ на своето развитие, може би нашата прекрасна страна би станала люлка на една нова цивилизация, която би пръснала своето влияние върху цѣла Европа, както е дала писменостьта си на толкова други народи. И може би останкитѣ, дълбокитѣ следи отъ тази култура, легнаха въ душитѣ на поколѣнията и създаде у тѣхъ онзи националенъ инстинктъ, който пъкъ създеде характерния български моралъ, който само ни спаси отъ загинване и асимилиране.

Защото ако е вѣрно, че по това време много европейски държави вече процъвтяваха (преди 100 години), то сжщитѣ тѣзи държави имаха вече и своитѣ гешефтарски борси и публични домове.

А у насъ по това време по хорàта момитѣ и момцитѣ играеха поотдѣлно и тамъ кждето се съединяваше хорото, държаха кърпа помежду си.

И ако се приеме, че моралътъ е съвокупность отъ етични норми, които определятъ нравственото поведение на отдѣлния индивидъ, то у насъ тѣзи отдѣлни норми сж били доста строги, а отклоненията отъ тѣхъ сж се наказвали неумолимо.

Първобитна култура — първобитни нрави. Не може една низка култура да съответствува едни изтънчени нрави съ съвършени прояви.

Тогава, като логически изводъ би следвало да се приеме, че следъ освобождението, когато се създадоха основнитѣ условия за създаването и бързото развитие на народностната ни култура — материална и духовна, то наредъ съ това нашия моралъ, нашето нравствено развитие биха ускорили своето развитие и като плодъ отъ това би се създала една високонравствена интелигенция, която би работила и творила далечъ отъ всѣкакви масови пороци и падения.

Та нали ние тогава взимахме съ пълни шепи всичко хубаво отъ западъ, за да наваксаме изгубеното въ културното си развитие?

Да, но наредъ съ това ние внесохме и кафе-шантанитѣ, а сега ги превърнахме на кафе-сладкарници, барове и кабарета. Създаде се една разгулна интелигенция, обвзета отъ кариеристиченъ духъ и лишена отъ идеализъмъ и обществена доблесть. Да разгърнемъ криминалнитѣ хроники. Колко злоупотрѣбления, колко убийства, колко криминални аборти, колко прелюбодеяния. Семейниятъ и общественъ моралъ бидоха сринати съ единъ замахъ като отживелици. Та и сега. Ч рна борса, къси вълни и пр. Всички сж се юрнали милионери да ставатъ. Адвокати замѣсени въ „царвулена афера“; търговци въ „бозаджийска афера“; чиновници въ „брашнена афера“ и пр. И всички тѣзи хора безъ свенъ и съвесть стжпкватъ въ краката си дълговѣковния ни моралъ, който ни съхрани като нация.

Сега ние се хвалимъ често, че сме догонили въ културно отношение запада, а често даже и че сме ги надминали. За късо време наистина ние постигнахме много и почти наваксахме онова, което бѣхме пропуснали презъ време на робството. Но какво остана отъ нашия битъ, отъ онова, което ни характеризира като нация, годна и достойна да води самостоятелно сжществувание? Подложихме си онова международно нивелиране, което се нарича „модернизиране“ и безъ какъвто и да било сериозенъ критери и се отказахме отъ много красиви и смислени нѣща.

Необходимо е да преценимъ културата си. Да я направимъ чисто народностна. Да я подчинимъ на вѣковния здравъ български моралъ, което ще ускрепи народностния ни духъ и ще даде новъ по-смисленъ и по-дълбокъ тласъкъ на културата ни. Така ще се спасимъ и отъ онази страхотна морална нивелация, на която сж подложени много отъ европейскитѣ държави и която води къмъ сигурна национална смърть.

Културата и морала трѣбва да бждатъ съгласувани. Здравиятъ български моралъ, който утвърждава всички стари и затова вѣчни — лични, семейни и обществени добродетели, трѣбва отново да бжде всаденъ въ всѣко българско семейство. Новото време изисква нови хора — културно издигнати и морално съвършени!

П. Здравелинъ

Камара на народната култура

Министърътъ на просвѣтата г. проф. Борисъ Йоцовъ е внесълъ въ народното събрание законопроектъ за учредяване на камара на народната култура.

Цельта на тая камара е да свърже и обедени за задружна работа въ полза на нацията всички признати отъ държавата дружества и съюзи на българскитѣ писатели, художници, музиканти, артисти, учени, публицисти и на периодическия печатъ въ България.

Камарата ще дава мнение по мѣроприятията, които целятъ развитието на литературата, изкуствата и науката. Тя ще подпомага творцитѣ на литературата, изкуствата и науката както и учреждения, институти и сдружения, свързани съ тѣхното развитие.

Камарата ще раздава три вида награди: Насърдчения, „Княгиня Мария Луиза“ и народно признание „Князъ Симеонъ Търновски“. Наградитѣ Насърдчения сж 11 по 20,000 лв. и се даватъ въ края на годината предимно на млади творци.

Наградата „Княгиня Мария Луиза“ е една отъ 100,000 лв. и се дава всѣка четна година.

Наградата „Князъ Симеонъ Търновски“ е една недѣлима въ размѣръ 250,000 лв. и се дава при нарочно чествуване. Тя се дава на признати творци, които съ творбитѣ и дейностьта си като нравствени личности даватъ на съвременницитѣ си завършено и историческо дѣло, съ безспорно значение и въздействие върху състоянието, напредъка и развитието на народната, духовна или материална култура.

ТЕАТРАЛНИ ТВОРЦИ

Доказана максима е, че никое друго срѣдство, нито писанията, нито филма, нито дългитѣ речи могатъ така силно да въздействуватъ върху духовната сжщность на човѣка, да предизвикватъ въ него процеси на дълбоки чувствувания, на превъзпитание да култивиратъ въ него естетични усети, да насаждатъ граждански добродетели, да подържатъ националното му съзнание и направятъ отъ хората човѣци, както театърътъ съ своето живо слово отъ сцената.

Театърътъ винаги е игралъ много голѣма роля въ културния животъ на народитѣ. Той е изразитель на възхода или упадъка на всѣка нация. Чрезъ театъра сж били изнасяни на показъ недъзитѣ, пороцитѣ и всичко онова, което е спъвало стремежътъ на широкотѣ души къмъ добруване и съвършенство и пакъ чрезъ него сж внедрявани добродетели, необходими за културното издигане на човѣка.

Ако се обърнемъ къмъ близкото минало на нашия народъ, ще видимъ, че първитѣ искрици въ непрогледния мракъ на робството, сгрѣващи душитѣ, предизвикващи сълзи, събуждащи заспалото съзнание въ по-малодушнитѣ — това сж първитѣ любителски представления: „Многострадална Геновева“, „Изгубена Станка“, „Нещастната фамилия“ — представления твърде различаващи се по техническо съвършенство отъ днешнитѣ, но раздвижили духоветѣ, разредили черното було, което е тежало върху националното съзнание на народа ни.

Смѣтамъ, че не е необходимо да изброявамъ голѣмитѣ труженици въ полето на театралната дейность като Добри Войниковъ Сава Доброплодни, Антонъ Поповъ, Шенка Попова, Никола Поповъ, Тончевъ, Сава Стояновъ, Маня Икономова, Александъръ Буйновъ, Златарова, Щербановъ Владо Николовъ, Ганчевъ, Кирчевъ, Огняновъ, Кирковъ, Стефанъ Кировъ, Матей Икономовъ, Сарафовъ, Бъчваровъ, Петъръ Стойчевъ, Владимиръ Теневъ, Султана Николова, Георги Доневъ и на плеада още творци на новата ни кулурна история, които работиха при най-неблагодарни условия, отричани, хулени отъ дребнитѣ еснафски душици, само затуй, защото свѣтѣха!

И ето, днесъ виждаме държавата, която най-добре оцени дейностьта на този културно-просвѣтенъ институтъ, и създаде законъ за регламентирането на това съсловие, на тѣзи хора, които прозрѣли личното си добруване, изложени на всевъзможни незгоди, обикалятъ хубавата ни татковина да пръскатъ свѣтлина.

Ние, младитѣ труженици въ театралното поле, работейки при доста подобрени условия, не можемъ да забравимъ подвигътъ на нашитѣ стари артисти, които съ цената на много трудъ и жертви отъпкаха пжтя, по който ние сега вървимъ, окриляни отъ поривътъ къмъ свѣтлиятъ хоризонтъ на съвършенството.

Георги Трифоновъ

НОВИ ИЗДАНИЯ

НА КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „ХЕМУСЪ“ А. Д. — СОФИЯ

Иванъ Вазовъ — Пълно събрани съчинения, редакторъ проф. М. Арнаудовъ, I серия — седемь книги 980 лв., но записанитѣ най-кжсно до 15 априлъ ги получаватъ за лв. 850

Илюстрована българска история отъ Иванъ Пастуховъ, цена лв. 200. Намалена цена до 25 априлъ 1943 г. „ 170

Неповторимото, пжтеписи отъ Анна Каменова, съ илюстрации и корица отъ Невѣна Тузсузова „ 60

Стръменъ пжть — романъ изъ живота на българскитѣ творци на изкуството, отъ Ненчо Илиевъ „ 60

Стара българска литература — отъ Св. св. Кирилъ и Методий до Паисий Хилендарски. Отъ Георги Константиновъ, съ илюстрации и корица отъ Борисъ Ангелушевъ „ 30

Дърварь — стихосбирка отъ Дим. Пантелеевъ „ 30

Несполука — разкази отъ Йорданъ Йовковъ „ 15

По жицата — разкази отъ Йорданъ Йовковъ „ 16

Хайдушки копнения отъ П. К. Яворовъ „ 45

Гоце Дѣлчевъ отъ П. К. Яворовъ „ 25

Радость вкжщи — разкази за юноши отъ Ил. Воленъ, съ илюстрации и корица отъ проф. Ил. Петровъ „ 30

Чудната елха — стихове за деца и юноши отъ Е. Багряна. Съ илюстрации отъ Невѣна Тузсузова. Подвързана „ 50

Българчета — разкази и приказки отъ Ангелъ Каралийчевъ. Съ илюстрации отъ В. Лазаркевичъ. Подвързана „ 75

Детско сърдце — стихове отъ Дим. Пантелеевъ. Съ илюстрации и корица отъ проф. Ил. Петровъ, наградена отъ Просвѣтния съюзъ 1943 год, „ 30

Доброволче — разкази за деца отъ Ст. Ц. Даскаловъ, съ илюстрации отъ Ст. Веневъ. Подвързана „ 70

Патиланско училище, илюстровани разкази за деца, отъ Ранъ-Босилекъ „ 25

Златно гущерче — илюстровани приказки за деца, отъ Ранъ-Босилекъ „ 20

Щъркели — стихове за деца отъ Ат. Душковъ съ илюстрации отъ Ил. Бешковъ „ 20

Всичкитѣ книги сж одобрени и препоржчани отъ Министерството на Народното просвѣщение.

Малки вести

Дѣдо Цани Господиновъ. Починалъ е видния добришки гражданинъ Цани Господиновъ, участвувалъ въ всички народностни борби. Покойниятъ е баща на нашия сътрудникъ добруджанския деятель и писатель Печо Господиновъ. Нашитѣ съболезования къмъ опечаленото семейство.

Седмица на гората. Тази година м-вото на земедѣлието определя днитѣ отъ 4 до 10 априлъ за Седмица на гората, презъ които дни ще се изнесатъ сказки, беседи и лекции за ползата отъ гората, като ще се предприематъ масови засаждания на дръвчета.

Изложба на варненскитѣ художници. По инициативата на Варненски клубъ бѣ открита на 20 мартъ въ изложбения салонъ на Популярната банка изложбата на варненскитѣ художници, съ слово отъ областния директоръ г. Стефанъ Пеневъ. Участвуватъ художницитѣ Миленъ Сакжзовъ, Стефанъ Гадуларовъ, Станка Петкова, Петъръ Михайловъ, Йорданъ Пиндиковъ, Никола п. Анастасовъ, Василъ Ставревъ и Боянъ Преславски. Има много откупени картини, между които и отъ Варненската община на голѣмото табло „Отвждци“ на Наумъ п. Анастасовъ.

Новъ български филмъ. Успоредно съ българскитѣ седмични филмови прегледи, които вече почти две години се прожектиратъ, филмовото предприятие „Българско дѣло“ полага усилия и старания за създаването на български националенъ филмъ. Имайки предвидъ силното въздействие на киното и високообразователната стойность на културнитѣ филми, „Българско дѣло“ е взело присърдце идеята да засили производството на културни филми. Така презъ изтеклата година бидоха създадени три кжсометражни културни филми. Освенъ това, презъ сжщата година биде снетъ и художественият филмъ „Сватба“, съ сценарио и режисура на артиста Борисъ Борозановъ. Въ този филмъ е истъкната жертвоготовностьта и храбростьта на българския войникъ. Филмътъ е почти приключенъ и наскоро предстои неговото прожектиране.

Новото ржководство на Съюза на периодичния печатъ. На годишното събрание на Съюза на периодичния печатъ, състояло се на 28 мартъ т. г. сж били избрани за управителенъ съветъ: Н. Стояновъ, Д-ръ З. Гановъ, Н. Ив. Кънев, Ст. Пѣйковъ, проф. Ст. Баджовъ, С. Чукаловъ и Ян. Шишковъ.

Юбилей на хумористично списание. Излизащото въ Мюнхенъ илюстровано хумористично списание „Флигенде блетеръ“ празнува своя сто годишенъ юбилей. Списанието е свѣтовно известно. Въ него сж участвували съ карикатуритѣ си много голѣми карикатуристи, като Вилхелмъ Бушъ, Оберлендеръ и други.

Намѣрена е изгубената статуя на Дионисъ. Атинскитѣ вестници съобщаватъ, че германски археолози сж намѣрили изгубената ценна статуя на бога Дионисъ, произхождаща отъ VI в. пр. Хр. и я предали на атинския археологически музей.

Рахманиновъ починалъ. Починалъ е въ резиденцията си въ Калифорния руския композиторъ и пианистъ Сергей Василевичъ Рахманиновъ Той умира на 70 годишна възрасть.

Ликове на компонисти върху пощенски марки. На деньтъ на филателиститѣ презъ 1943 година въ дома на виенската мода ще бжде открита една единствена по рода си изложба, наречена „Компонисти върху пощенски марки“.

Библиотека Герои. Известниятъ поетъ Лжчезаръ Станчевъ е започналъ да редактира детска библиотека подъ наименование „Герои“. Това сж малки книжки отъ по 16 страници и всѣка една струва по 2 лв. Досега сж излѣзли 28 книжки съ творби отъ различни български автори. Книжкитѣ сж предназначени за децата отъ първоначалнитѣ училища и прогимназиитѣ.

Графическо ателие

Атанасъ Д. Влаховъ

ул. Преславъ № 2 подъ Народната банка — Варна

изработва художествени

каучукови, метални и разни видове

ПЕЧАТИ

работа бърза и солидна

Печатница „Добруджа“ Варна